

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 378.147:37.013.42

Ірина Доброскок, доктор педагогічних наук,

доцент кафедри управління та моніторингу якості освіти
ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Г. Сковороди”

Науковий кореспондент Інституту педагогіки НАПН України

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито організаційні засади освітнього середовища шляхом упровадження технологій практичного спрямування як засобу підвищення якості вищої освіти майбутніх соціальних педагогів. Проаналізовано зміст і структуру оптимальних для підготовки майбутніх соціальних педагогів технологій практичного спрямування. Розкрито роль проблемних завдань під час проходження практики майбутніми соціальними педагогами як вияву якості вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: якість вищої освіти, майбутні соціальні педагоги, технології практичного спрямування.

Літ. 11.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій. Постійне вдосконалення змісту, методики й організації освітнього процесу передбачає управління цим процесом у контексті вступу України до європейської спільноти, що значною мірою залежить від розробленості механізмів організації навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом оптимізації форм і методів.

Аналіз досягнень науковців засвідчує, що в теорії й практиці вищої освіти накопичено значний досвід, який може стати основою підготовки майбутніх соціальних педагогів. Потужний вплив на розвиток наукової теорії, навчальної дисципліни та професійної діяльності розкрито в психологічних і педагогічних науках з теоретико-методологічних аспектів соціально-педагогічної діяльності такими ученими, як В. Андрущенко, В. Бочарова, Л. Гусякова, І. Зверева, І. Зимня, А. Капська, І. Козубовська, С. Мельничук, Є. Холостова, О. Яременко; визначено зміст, розроблено основні напрями соціально-педагогічної діяльності в Україні (В. Бех, А. Капська, І. Лернер, М. Лукашевич, І. Мигович, О. Межирицький, С. Пашенко, О. Песоцька, Ю. Поліщук, Т. Семігіна); висвітлено окремі аспекти методик ефективного навчання майбутніх соціальних педагогів (Г. Мещанова, В. Семиченко, С. Харченко); закладено теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх фахівців до розв’язання соціальних завдань у процесі навчання (Н. Абашкіна, Г. Бурлака, І. Грига, Р. Гришкова, С. Косянчук, О. Москалюк, З. Фалинська; розкрито аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів (Л. Долинська,

Д. Годлевська, К. Максимова, Л. Боднар, О. Повідайчик, К. Якубенко).

Віднайдення нових шляхів розв’язання окресленої проблеми зумовлене безпосередньо розв’язанням стратегічних завдань вітчизняної освіти в контексті вимог Болонського процесу (А. Алексюк, Я. Болюбаш, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Кузьміна, З. Курлянд, Н. Ничкало, В. Шинкарук та інші). Підготовку висококваліфікованих фахівців, якість вищої освіти майбутніх соціальних педагогів доцільно розглядати через характеристики суб’єктів навчальної діяльності, процесів (технологій, концепцій, процедур навчання), змісту (навчальних планів, програм і курсів), систем (адаптивного управління й адекватного розподілу й використання навчальних ресурсів), що розкривається у працях Б. Гаєвського, П. Гусака, І. Зязюна, А. Капської, О. Карпенко, Н. Кузьміної, В. Маслової, Є. Полат, О. Пометун, С. Харченка, В. Сластьоніна й ін.

У теоретичному плані актуальність порушеної в публікації проблеми визначається недостатньою науковою розробленістю теоретико-методологічних основ упровадження в навчальний процес технологій практичного спрямування для підвищення якості вищої освіти, підготовки майбутніх соціальних педагогів та їхнього особистісного розвитку.

Мета публікації – розкрити організаційні засади освітнього середовища шляхом упровадження технологій практичного спрямування як засобу підвищення якості вищої освіти майбутніх соціальних педагогів.

Виклад основного матеріалу. З метою отримання адекватного рівня готовності студентів до соціально-педагогічної діяльності доцільно

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

розглядати його утворення як сукупність механізмів, мотиваційно-ціннісних орієнтацій та показників, за допомогою яких розкриваються технології практичного спрямування (практика), завдяки чому студенти включаються в реальну сферу практичної діяльності.

Спираючись на закономірності управлінського процесу [1; 2; 4; 9], виділяємо кілька етапів його розгортання: окреслення мети, організаційно-проективне планування, соціально-педагогічна діяльність, корекція соціально-педагогічної діяльності, рефлексія професійної діяльності, визначення ефективності практичної діяльності студентів.

Практика уможливує активне застосування професійно-рефлексивних і професійно-практичних технологій і зумовлює становлення спеціаліста, оскільки має багаторівневий і багатоаспектний характер і виступає такою ланкою, що пов'язує теоретичне навчання майбутніх соціальних педагогів і їхню самостійну роботу (як метод навчання) під час здійснення соціально-педагогічної діяльності. Студенти мають виконати індивідуальні завдання з відпрацювання навичок творчого наукового характеру під час здійснення соціально-педагогічної діяльності. Під час проходження практики майбутні соціальні педагоги впроваджують нові методи соціальних і педагогічних досліджень, розробляють раціоналізаторські пропозиції, використовують методичні розробки окремих соціально-педагогічних технологій, що складають передовий досвід, удосконалюють організацію і методи управління освітнім закладом та його структурними підрозділами в межах своїх повноважень тощо [8].

Передовий педагогічний досвід в соціально-педагогічній діяльності визначається створенням соціальних проектів, організаційних проектів майбутніх перетворень у системі соціально-педагогічної діяльності й управління нею; упровадження оригінальних ідей та задумів з урахуванням сучасних досягнень наукової галузі знань "Соціальна педагогіка"; досягнення оптимального поєднання змісту, форм і методів соціально-педагогічної діяльності; упровадження інноваційних методик, які є ознакою сучасності, визначають гуманістичну спрямованість освітніх інноваційних процесів і характеризуються просторово-часовою неідентичністю, актуальністю, стабільністю (цілісністю), ефективністю, оптимальністю (ефективністю), змінюваністю (гнучкістю).

Виконані індивідуальні завдання оформляються

у вигляді звітів з практики і захищаються перед комісією або на звітній конференції. Повне виконання програмних завдань допоможе студентам заглибитися у зміст дисципліни, що вивчається; сприятиме їх успішній підготовці до професійної соціально-педагогічної, у тому числі управлінської діяльності.

Розглядаючи практику як спеціально організований і керований процес оволодіння різними видами професійної діяльності, можна припустити, що саме використання професійно-практичних технологій створює умови для самопізнання, самовизначення студента щодо різних професійних ролей і водночас для формування потреби у самовдосконаленні у професійній соціально-педагогічній діяльності.

Під час планування змісту практики, прогнозування напрямів використання професійно-практичних технологій на основі особистісно-діяльнісного підходу ми вважаємо за доцільне заголосити увагу на таких аспектах:

- практика проводиться на базі відповідних освітніх закладів і за змістом відповідає основним розділам певної дисципліни, або комплексу дисциплін, що передбачає процедуру виокремлення найбільш важливих теоретичних питань, необхідні студентам у практичній діяльності;

- практика здійснюється визначеними, найбільш оптимальними для оволодіння необхідних умінь і навичок, шляхів, способів, форм практичної діяльності, що сприятимуть підвищенню рівня професіоналізму студентів;

- практика сприяє поглибленню і розширенню у студентів професійних знань з того чи того напряму соціально-педагогічної діяльності за певних умов;

- практика передбачає проектування різних форм діяльності студентів, в яких професійно-практичні технології використовуються як спосіб активізації професійної допомоги і суб'єктам соціально-педагогічного впливу і надання підтримки;

- практика в системі виробничого середовища дозволяє набути вміння і навички, самостійно приймати науково обгрунтовані рішення на основі пізнання об'єктивних законів і закономірностей педагогічної системи, застосування принципів соціально-педагогічної діяльності, опрацювати методологію процесу управління педагогічною системою з активною роллю майбутнього соціального педагога.

Практика надає можливість майбутнім соціальним педагогам реалізовувати реальну практичну взаємодію у педагогічній системі на основі активного самостійного набуття умінь і

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

навичок соціально-педагогічної діяльності, засвоєння педагогічного досвіду. У тому числі аналіз і засвоєння передового педагогічного досвіду, втілення в життя сучасних принципів соціокультурного розвитку.

У процесі вирішення даної проблеми ми обстоюємо позицію, що ефективність підготовки студентів до соціально-педагогічної діяльності в системі професійної практики може відбуватися за умови: цілеспрямованості всіх видів практики; взаємозв'язку з навчально-виховним процесом; наявності ціннісно-мотиваційного ставлення студентів до професійної практичної діяльності під час виконання різних видів соціально-педагогічної діяльності; уміння працювати з суб'єктом соціально-педагогічного впливу, виконуючи при цьому різні професійні функції. Узагальнення наведених міркувань, ґрунтовний аналіз видів практик, упроваджених в систему навчальної діяльності майбутніх соціальних педагогів дозволяє виділити види практик, які є найбільш оптимальними в аспекті їхньої професійної підготовки: бакалавріат (ознайомлювальну (комунікативну), психолого-педагогічну (діагностичну), психолого-корекційну (попереджувально-профілактичну); магістратура (дослідницьку (фахову), організаційну (управлінську). Пропозицією є організація управлінської практики на рівні безвідривної від навчальної діяльності.

На основі аналізу праць (Р. Вайноли [3], Л. Гусякової [5], І. Зимньої [6], А. Капської [7], О. Карпенко [8] та інших) ми визначили основне поле соціально-педагогічних дій майбутнього соціального педагога під час проходження практики. Соціально-педагогічну дію ми розглядаємо як одиницю соціально-педагогічної діяльності, спосіб вирішення соціально-педагогічних проблем і суперечностей. Соціально-педагогічна дія передбачає соціально-педагогічні послугу, допомогу, підтримку. Реалізація цих видів професійного засвоєння і формування у студентів дозволяє простежувати прояв уміння працювати з суб'єктом соціально-педагогічного впливу під час управлінської практики.

Магістерська практика має статус професійно-управлінської практики, що визначає перед студентами завдання навчально-технологічного та управлінського плану. Саме в цей період вони більш глибоко ознайомлюються зі змістом й особливостями надання соціально-педагогічних послуг, соціально-педагогічної підтримки, соціально-побутових, психолого-педагогічних, соціально-правових послуг, проведення соціальної адаптації і реабілітації суб'єктів соціально-

педагогічного впливу. При цьому студенти зобов'язані розгортати свою професійну діяльність на основі утверджених принципів та етики соціально-педагогічної діяльності.

На даному етапі організації практики студенти самостійно проєктують свою діяльність, розробляючи й реалізуючи конкретні соціальні проєкти; учаться діагностувати причини кризових соціально-педагогічних ситуацій, прогнозувати розвиток соціальних відносин, оволодівають умінями координувати зусилля різних фахівців, окремих соціальних інституцій здійснювати методичне управління соціально-педагогічним процесом. Особлива увагу звертається на формування у студентів професійних умінь діагностування, використовуючи при цьому інформацію, надану правозахисними органами, медичними центрами, освітніми установами, що дозволяє студентів виступати в ролі посередника, консультанта, методиста і сприяє успішному управлінню створеною соціально-педагогічною системою за одним із напрямів соціально-педагогічної діяльності [11].

Зміст практики магістрів соціальної педагогіки визначаємо за таким проєктом:

1) ознайомлення зі структурою і змістом педагогічного процесу освітнього закладу й організацій організаційно-правових форм соціально-педагогічної діяльності, особливостями роботи колективних органів управління, керівників і спеціалістів освітньої сфери;

2) вивчення організаційних форм ефективної взаємодії в педагогічних колективах колективах, творче застосування знань і методів управління, засвоєних під час вивчення дисциплін професійно-орієнтованої підготовки;

3) планування, організація й аналіз різноманітних соціально-педагогічних процесів, використання найбільш ефективних методів управління педагогічними колективами і сприяння їх розвитку;

4) набуття допустимого для подальшого вдосконалення досвіду ведення науково-дослідницької роботи, дослідницько-експериментальних форм соціально-педагогічної діяльності;

5) ознайомлення з соціально-педагогічним досвідом педагогів освітнього закладу, в якому проходить практика, апробування найбільш ефективних прийомів і методів управління, що застосовуються в системі галузевого менеджменту;

6) порівняння теоретичних здобутків сучасної соціально-педагогічної науки "Соціальна педагогіка" з реальним станом упровадження новітніх соціально-педагогічних технологій, визначення заходів з удосконалення окремих підсистем управління в освітньому закладі;

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

7) підготовка системного звіту у формі наукової статті з доповіддю на звітній науково-практичній конференції за підсумками проходження практики (тематику наукової статті магістрант узгоджує з науковим керівником) основі аналізу механізму об'єкта практики та загальних проблемних питань розвитку освітньої системи в контексті соціально-педагогічної діяльності;

8) зібрання аналітично-дослідницького матеріалу для виконання магістерської роботи відповідно до загальних вимог.

Розглядаючи навчальну діяльність майбутнього соціального педагога як діяльність, що передбачає формування професійних умінь і навичок у процесі оволодіння соціально-педагогічними технологіями, слід наголосити на тому, що цей етап професійної підготовки найбільш активно розгортається під час магістерської практики. У цей період набирає сили професійне мислення студентів. Знання в даному випадку виступають як цілісне уявлення про навколишній світ і власне життя, як світоглядний фундамент позиції і діяльності майбутнього соціального працівника. Водночас сформовані знання виступають основою змістового аспекту діяльності, без цього не може проектуватися її операційно-технологічний аспект.

На даному етапі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів здійснюється відпрацювання всіх важливих умінь, зокрема, цілого комплексу умінь у процесі вивчення теорії і технології соціально-педагогічної діяльності, особливостей комунікативної діяльності, методики і технології соціальної роботи з різними категоріями населення, відпрацювання умінь аналітичної, консультативної та корекційної роботи.

Майбутній соціальний педагог повинен уміти використовувати різні форми висловлення думки, сформувати вміння ініціювати діалог в аудиторії, вступати до обговорення проблеми, використовуючи такі засоби, які адекватні науково-навчальному стилю мовлення; розвивати вміння вести діалогічне спілкування, поширювати обговорення, вміти ставити та відповідати на запитання, залучати до комунікативної взаємодії всіх учасників діалогу тощо. Стимулювання до дискусії відбувається за таких умов: а) збіг чи незбіг висловлювань або порушення думок, оцінок, знань; б) наявності інтеракційно-стратегічних точок зору.

Факт погодження / непогодження з деякими точками зору є важливою основою для того, щоб дискусія відбулася; в) наявності точки зору, що визначається статусом комунікантів.

Оптимальними формами організації дискусії є техніки, що дозволяють створити проблемне поле

навчання, що, у свою чергу, спонукає до пошуку рішень розв'язання соціально-педагогічної ситуації (наприклад, *техніка "дерева рішень"* – аналіз ситуацій, з'ясування причин виникнення ситуації, засвоєння механізму прийняття складних рішень шляхом обговорення переваг і недоліків шляхів вирішення ситуації; *техніка "ток-шоу"*, що поєднує елементи лекції й дискусії, що уможливує вираження позицій кожного учасника щодо обговорюваної теми; *техніка "мозкового штурму"* дозволяє здійснити колективне обговорення і прийняття рішення шляхом вільного висловлювання кожного учасника; причому ефективність техніки визначається фактом досягнення компромісу на основі висловлених мінімум 5 – 6 ідей, які можуть бути покладені в основу рішення проблеми; *техніка дебатів*, під час здійснення якої метою кожного учасника є переконати інших у тому, що його підхід до вирішення проблеми є правильним; *техніка "парламентської" дискусії* передбачає розподіл учасників на кілька груп залежно від обстоюваних ними позицій; *техніка "дискусії з капелюхом"* націлює учасників на висловлення власних думок із дотриманням етикету спілкування.

Плановий характер диспуту дозволяє забезпечити більш ґрунтовне теоретико-методичне визначення пріоритетів при виборі теми обговорення, залучення до участі в обговоренні "адресних" груп учасників. Перевагою диспуту є забезпечення викладачем загального методичного керівництва, надання допомоги в пошуку матеріалів, порад щодо формулювання теми, питань для обговорення. Попереднє анкетування з метою з'ясування рівня обізнаності з порушеною проблемою дозволяє більш чітко окреслити осмислення учасниками диспуту соціально-педагогічної ситуації, визначити шляхи вирішення проблеми за допомогою формулювання проблемних питань. Ключове проблемне питання визначає напрям розв'язання: 1) питання не передбачає одного варіанту до успішного розв'язання соціально-педагогічної ситуації ("Чи існують права без обов'язків?"); 2) питання у своєму формулюванні містить альтернативу вирішення проблеми ("ВІЛ" – проблема окремої країни чи сучасної цивілізації?"); 3) питання у своєму формулюванні передбачає кілька варіантів вирішення проблеми ("Вибір професії соціального педагога – престиж чи покликання?").

Плановість диспуту дозволяє залучення життєвого досвіду студентів з обговорюваної проблеми. Можливість ґрунтовної підготовки з обговорюваного питання шляхом опрацювання

ТЕХНОЛОГІЇ ПРАКТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

літератури з проблеми, добору матеріалів періодичних видань, аналізу радіо- і телепередач із розглядуваного питання.

Оптимальними для проведення дискусії й диспуту вважаємо також конструювання занять із використанням відеосюжетів, що базується на ідеї проблемного навчання і відповідає сучасним вимогам як до оволодіння знаннями у ВНЗ, так і до оволодіння практичними навичками, в яких найповніше проявляється особистісне “Я” студента, його позиція у соціально значущій діяльності. Це підтверджується тим, що студент не лише оволодіває інформацією в нестандартній формі, але й осмислює значущість сформованих умінь під час вирішення ним запропонованих викладачем проблемних ситуацій, сенс і цінності його майбутньої особистої соціально-педагогічної діяльності.

Розвиток одного із специфічних умінь соціального педагога, що визначає його професійну готовність, є вміння сформулювати проблему і спроектувати шляхи її успішного вирішення. Навчальні завдання, побудовані на принципах розвивального навчання із застосуванням проблемних та евристичних методів, вимагають порівняльної оцінки, глибокого аналізу матеріалу, методів, засобів соціально-педагогічного впливу, спрямованого на обґрунтування, впевненість, доказ його ефективності у процесі діяльності, оскільки вчать їх орієнтуватися в різних ситуаціях, знаходити можливі варіанти виходу з них, доводити слушність власної позиції [10].

Ефективність упровадження соціально-педагогічних технологій пов'язуємо зі ступенем активності магістрів на етапах розв'язання професійно-педагогічних завдань, що сприяють освоєнню соціально-педагогічними технологіями і їх здійснення: мотиваційному (усвідомлення значущості розглядуваної ситуації для суспільства і необхідності представити її іншим для розв'язання); аналітичному (особисте виявлення причин появи й розгортання аналізованої ситуації); пошуковому (пошук і вибір студентом форм і засобів представлення моделі ситуації); альтернативному (розробка різних варіантів вирішення ситуації); виконавчому (представлення завдань і власного способу їх вирішення); рефлексивному (оцінка й аналіз досягнутого результату).

Досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до діяльності як компоненти змісту професійної освіти є показниками рівня сформованості професійної компетентності соціального педагога, в основу якої закладено психологічні механізми творчої діяльності,

алгоритми вирішення нестандартних соціально-педагогічних ситуацій. Отже, зміст соціально-педагогічних технологій має складовими компонентами емоційний досвід, опредмечений у певній знаковій формі; діяльність студентів із цим формалізованим досвідом, яка організована за допомогою діяльності викладача.

Наприклад, ефективність соціально-педагогічної технології реалізації соціальним педагогом, зокрема магістром, комунікативної функції визначається сформованістю системи загальнолюдських цінностей, рівень інтеріоризації якої спрямовує динаміку передавання їх об'єктам соціально-педагогічного впливу. Доцільними будуть проблемні завдання, що передбачають осмислення еволюції поглядів на поняття “духовність”, “духовні цінності”, “загальнолюдські цінності”, “етикет”, “мораль”, “сенс життя”.

2. Дискусія “Друг чи ворог?”. В. Леві у книзі “Мистецтво бути іншим” пропонує визначити потенціал людини за такою методикою: “Якщо Ви хочете пізнати Точну Нижню Межу людини, послухайте, що вона говорить про свого найлютішого ворога... Точна Верхня Межа збігається з описом друга”.

Питання, винесені на обговорення: 1. Обґрунтуйте, чи можна здійснити вимірювання меж моральної культури індивіда, ставлення його до інших осіб, визначити потенціал духовності, моральності у спілкуванні? 2. Поясність який стосунок мають обстоювані межі до спілкування з іншими людьми. Чи можна їх уважати певною мірою духовності, моральності, моральної культури? 3. На Вашу думку, чи не є ознакою моральної незрелості й незрілості те, що людина сприймає людей у статусі постійного, найлютішого ворога?

1. Нижня Межа (ставиться надто вороже, невинуватана ненависть, поміркована недобррозичливість, вибачає і прощає ворога). 2. Верхня Межа (ставиться до друга з пошаною, готовий допомагати, прагне спілкування, підтримувати морально, надихати на добрі справи).

Висновки. Розв'язання проблемних завдань у процесі проходження практики сприяє ефективному впровадженню моделей соціально-педагогічних ситуацій, які вимагають у процесі вирішення конкретних ситуацій використання власного і набутого соціокультурного досвіду (“Кожен чи ніхто”, “Обсерваторія спілкування”, “П'ять чарівних слів”, “У пошуках щастя”, “Ключовий момент”, “Зрада” тощо).

Активне впровадження технологій практичного спрямування у процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів забезпечує системний підхід

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

до організації навчальної діяльності, за умови якого теоретичне наповнення змісту навчання відбувається шляхом передачі інформації, а практичне оволодіння методиками і технологією роботи шляхом аналізу, оцінювання, вибору шляхів, механізмів у роботі з клієнтами різних категорій. Саме у виборі технології найбільш виразно простежується, а іноді й посилюється рефлексія студента, оскільки кожен із них повинен не лише обґрунтувати свій вибір, а й вмотивувати свою особистісну професійну позицію, що надає змогу спрямовувати на доцільність використання знання і можливу діяльність студента на найбільш оптимальному варіанті взаємодії з суб'єктом соціально-педагогічного впливу.

1. Абдуллина О.А. Педагогическая практика студентов: уч. пособие для пед. ин-тов / О.А. Абдуллина, Н.Н. Загряжкіна. – М.: Просвещение, 1989. – 173 с.

2. Бідняк М. Н. Організація управління: [навч. посіб.] / М.Н. Бідняк. – К.: А.С.К., 2003. – 176 с.

3. Вайнола Р.Х. Технології соціально-педагогічної роботи: курс лекцій для студентів спеціальності 6.010105 “Соціальна педагогіка” денної та заочної форми навчання / Ренате Хейківіна Вайнола. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 152 с.

4. Головатий М.Ф. Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій / [М.Ф. Головатий, М.П. Лукашевич, Г.А. Дмиренко та ін.] – К.: МАУП, 2004. – 368 с.

5. Гусякова Л.Г. Социальная работа как научная теория, деятельность и учебная дисциплина: дис. ... д-ра социол. наук: 22.00.04 / Л.Г. Гусякова. – Барнаул, 1995. – 261 с.: ил. – Библиогр.: С. 237 – 250.

6. Зимняя И. Педагогическая психология: [учебник для вузов] / И. Зимняя. – М.: Логос, 2001. – 384 с.

7. Капська А.Й. Наукове забезпечення соціальних проєктів / А.Й. Капська // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: проблеми теорії і практики: у 2 ч. – Ч. 2. – К.: УДЦССМ, 2002. – С. 8 – 18.

8. Карпенко О.Г. Організація практики студентів за спеціальністю 040200 “Соціальна робота”: методичні рекомендації / О.Г. Карпенко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 41 с.

9. Кнорринг В.И. Искусство управления: [учебник] / В.И. Кнорринг. – М.: ИЗД. БЕК, 1977. – 288 с.

10. Мишковська Т.Д. Формування дослідницько-педагогічних умінь студентів в умовах модульної організації процесу навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Т.Д. Мишковська; Тернопільський державний педагогічний університет імені В. Гнатюка. – Тернопіль, 1999. – 19 с.

11. Сафронова В.М. Прогнозирование и моделирование в социальной работе / В.М. Сафронова. – М.: “ACADEMIA”, 2002. – 192 с.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2012

УДК 334.012.23

Віктор Мадзігон, кандидат педагогічних наук, науковий співробітник

лабораторії трудової підготовки і політехнічної творчості АПН України,
м. Київ

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкривається питання підготовки учнівської та студентської молоді до підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки у системі освіти, що відповідає нормативним документам Болонського процесу якості, Національному класифікатору України щодо професій та посад з розвитком нових видів економічної діяльності та технологій виконання робіт відповідної кваліфікації із набутими професійними фаховими вміннями та навичками.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, освіта, ринок, професія, бізнес, економіка, маркетинг, менеджмент, власність, технологія.

Рис. 1. Літ. 12.

Актуальність проблеми. Перехід нашого суспільства до ринкової економіки, нових форм господарювання вимагає кардинальних змін у навчальному процесі, особливо на тих магістралях, де формується нове мислення молоді, бачення перспективи і уміння орієнтуватися у виборі свого майбутнього, майбутнього свого народу. Потрібно рішуче відмовитись від старих методів навчання і виховання. Маємо дбати, щоб превалювало розвиваюче навчання, яке сприяє формуванню

таких якостей особистості як самостійність, підприємливість, уміння знаходити вірні рішення у складних ситуаціях, зазначають відомі вітчизняні вчені М. Вачевський, В. Мадзігон, Н. Примаченко в [3, 9 – 11].

Становлення національної школи пов'язано з переорієнтацією всієї її роботи на національній основі, наданні пріоритетів загальнолюдським цінностям, національно-культурним традиціям, орієнтацією на реальні потреби народу України, розвитку та становлення підприємницької